

9 €
Kod TES 220 TE 306
ISBN 978-2-35573-138-9

9 782355 731389

Lenn ha skrivañ — klas 1

Lire et écrire au CP

Levr 2

Ninnog ha Tudi

Ninnog ha Tudi

2

Levr 2

Ninnog ha Tudi

Livre 2

Binvioù evit deskiñ lenn ha skrivañ er c'hlas 1 dre ar brezhoneg hag ar galleg war un dro

Armelle ar C'hozh
Jérôme Palud
Jean-Do Robin
Yann Verney

Des outils pour une entrée bilingue breton-français dans l'apprentissage de la lecture-écriture au CP

Tresadennou : Malo ar Menn

D'ar skolaerien :

An dornlevr-mañ zo da vezañ implijet gant levr ar skolaer embannet gant TES.

Stumm paper levr ar skolaer zo da vezañ goulenet digant TES. PDF al levr a c'hall bezañ pellgarget diwar lec'hienn TES : www.crdp.ac-rennes.fr/tes/site

Roll al levrioù bet embannet gant TES a vez kavet war hor pajennou Internet :
<http://www.crdp.ac-rennes.fr/tes/site>

© TES, Sant-Brieg, 2014. Pep gwir miret strizh.

1 straed Théodule Ribot, 22 000 Sant-Brieg,

09 72 34 41 83 — tes@ac-rennes.fr

ISBN 978-2-35573-138-9

LEVR 2

C : GENVER — C'HWEVRER

Sizhun 15	brezhoneg	Testenn 13 ①	Ar c'hram pouezh	p. 5
Sizhun 16	brezhoneg	Testenn 13 ②	Ar c'hram pouezh	p. 10

Semaine 17	français	Texte 14	Juste avant, il y avait un plafond, album	p. 15
Semaine 18				

Sizhun 19	brezhoneg	Testenn 15 ①	Al lern rous, diellskrid	p. 23
Sizhun 20	brezhoneg	Testenn 15 ②	Al lern rous, diellskrid	p. 28

Bilañs 3 (silabenoù ha gerioù) p. 33

D : MEURZH — EBREL

Sizhun 21	brezhoneg	Testenn 16	Sevel maskl ur penn kazh	p. 37
Sizhun 22	brezhoneg	Testenn 17	Ha ma vefen-me..., barzhoneg	p. 43

Sizhun 23	brezhoneg	Testenn 18	An Ened, diellskrid	p. 49
Semaine 24	français	Texte 19	Carnaval, texte documentaire	p. 57

Semaine 25	français	Texte 20 ①	La grande marée	p. 63
Semaine 26	français	Texte 20 ②	La grande marée	p. 68

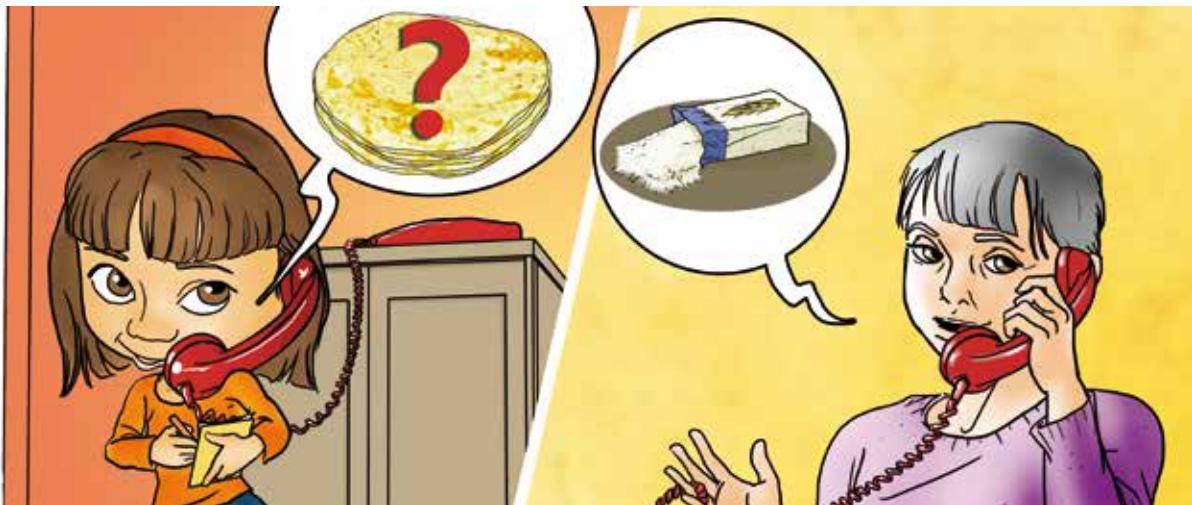
Bilañs 4 (silabenoù ha gerioù) p. 74

Taolennoù skrivadoù p. 77

Ar c'hram pouezh

Ar c'hrampouezh 1

C'hoant o deus Tudi ha Ninnog da fardañ krampouezh evit Gouel ar Gouloù. Met n'eus sekred-kegin ebet ganto. Pellgomz a ra Ninnog d'he mamm-gozh : krampouezh mat a vez fardet ganti.

Sekred ar c'hrampouezh

Aozennoù

- 500 gramm bleud
- un tammig bleud kerc'h
- 200 gramm sukr
- 1 meudad holen
- 6 vi
- 1 litrad laezh

Fardañ

- Meskit ar bleud, ar sukr hag an holen e-barzh ur skudell.
- Torrit ar vioù e-barzh ha meskit.
- Skuilhit al laezh, lomm-ha-lomm, ha meskit mat.

Lenn a vrouezh uhel.

Ar c'hrampouezh

C'hoant o deus Tudi ha Ninnog da fardañ krampou(e)zh evit Gouel ar Gouloù. Met n'eus sekred-kegin (e)bet ganto. Pellgomz a ra Ninnog d'he mamm-gozh : krampou(e)zh mat a vez fardet ganti.

Respong d'ar pevar gouleññ-mañ.

1. Petra o deus c'hoant Tudi ha Ninnog d'ober ?
2. Ha gouzout a reont ober krampouezh ?
3. Piv a oar ober krampouezh ?
4. Pet vi a vo torret er skudell ?

Lenn an diverradennoù-mañ ha displex pehini a glot gant an istor.

1. C'hoant o doa Tudi ha Ninnog da fardañ krampouezh.
Pellgomzet he doa Ninnog d'he mamm-gozh. Roet he doa sekred ar c'hrampouezh dezhi.
2. Mamm-Gozh he deus fardet krampouezh evit ar vugale hiziv.
Lipous eo ar c'hrampouezh.
3. Fardet e oa bet krampouezh evit Gouel Pask gant Ninnog ha Tudi. Kouezhet e oa ur grampouezhenn war benn Tudi.

Lenn an tri ger-mañ a vouezh uhel.

ul litrad

bleud

ur sekred

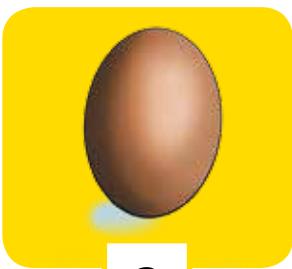

Klask ar ger a glot gant pep tresadenn.

1

2

3

4

ur vi

laezh

sukr

bleud

Klaskit sevel urzhioù all dre gomz diwar an daolenn-mañ ha gant ar verboù a zo dindani :

kanañ	debriñ	meskañ	lenn	treiñ
kan !	debr !	mesk !	lenn !	tro !
kanit !	debrit !	meskit !	lennit !	troit !

skrivañ azezañ kemer reiñ

Ar c'hrampouezh 2

– Ha lakaet e vo ur sac'hadig sukr vanilhet iveau ? a c'houlenn Tudi.

– Ne vo ket. N'eo ket ret !

O poazhañ ar c'hrampouezh emañ ar vugale bremañ.

Gant Ninnog emañ ar billig.

– Treiñ a ri ar c'hrampouezh, Ninnog ?

– Ya, desket em eus ober gant Mamm-Gozh.

– Mat-tre Ninnog ! Ur c'hoef brav a zo war da benn bremañ !

Gant piv e vo debret ar grampouezhenn ? Ganit pe gant ar c'hazh ?

Lenn a vrouezh uhel.

Ar c'hrampouezh

- Ha lakaet e vo ur sac'hadi**g** sukr vanilhet ivez ? a c'houlenn Tudi.
- Ne vo ket. N'eo ke(t) ret !

O poazhañ ar c'hrampou(e)**zh** (e)mañ ar vugale bremañ.

Gan(t) Ninnog (e)mañ ar billi**g**.

- Treiñ a ri ar c'hrampou(e)**zh**, Ninnog ?
- Ya, desket em eus ober gant Mamm-Gozh.
- Mat-tre Ninnog ! Ur c'hoef brav (a) zo war da benn bremañ !

Gant piv (e) vo debret ar grampoue(zhe)nn ?

Ganit pe gant ar c'hazh ?

Peseurt ger a glot gant pep skeudenn?

1

2

3

ur c'hoef

ur billig

krampouezh

Displeg petra emaint oc'h ober.

1

2

3

4

terriñ

skuilhañ

meskañ

debriñ

Lenn an tri ger-mañ a vouezh uhel.

poazhañ

meskañ

treiñ

Respong d'an tri goulenn-mañ :

1. Piv en deus roet sekred ar c'hrampouezh d'ar vugale ?
2. Ha ret eo kaout sukr vanilhet evit fardañ krampouezh ?
3. Petra eo koef Ninnog ?

Lenn ar silabenoù-mañ a vouezh uhel :

1	ke	kan	klu	ki
2	krou	kre	ker	kran
3	kle	kal	kel	kra
4	tan	ti	tre	tru
5	tre	tra	tri	tour
6	pu	pe	pri	plou
7	bou	bar	be	bre

Evit mont pelloc'h ganti :

ROZENNOÙ-CHOKOLAD

Fichenn da bellgargañ diwar lec'hienn TES :

www.crdp.ac-rennes.fr/tes/site

Ur sekred-kegin

Découvrir d'autres textes :

Une recette

Le pain doux

**Bara doux ar Vro Vigoudenn
(kouign Meurlarjez)**

Temps de préparation : 20 minutes

Temps de cuisson : 60 minutes

Préparation de la recette :

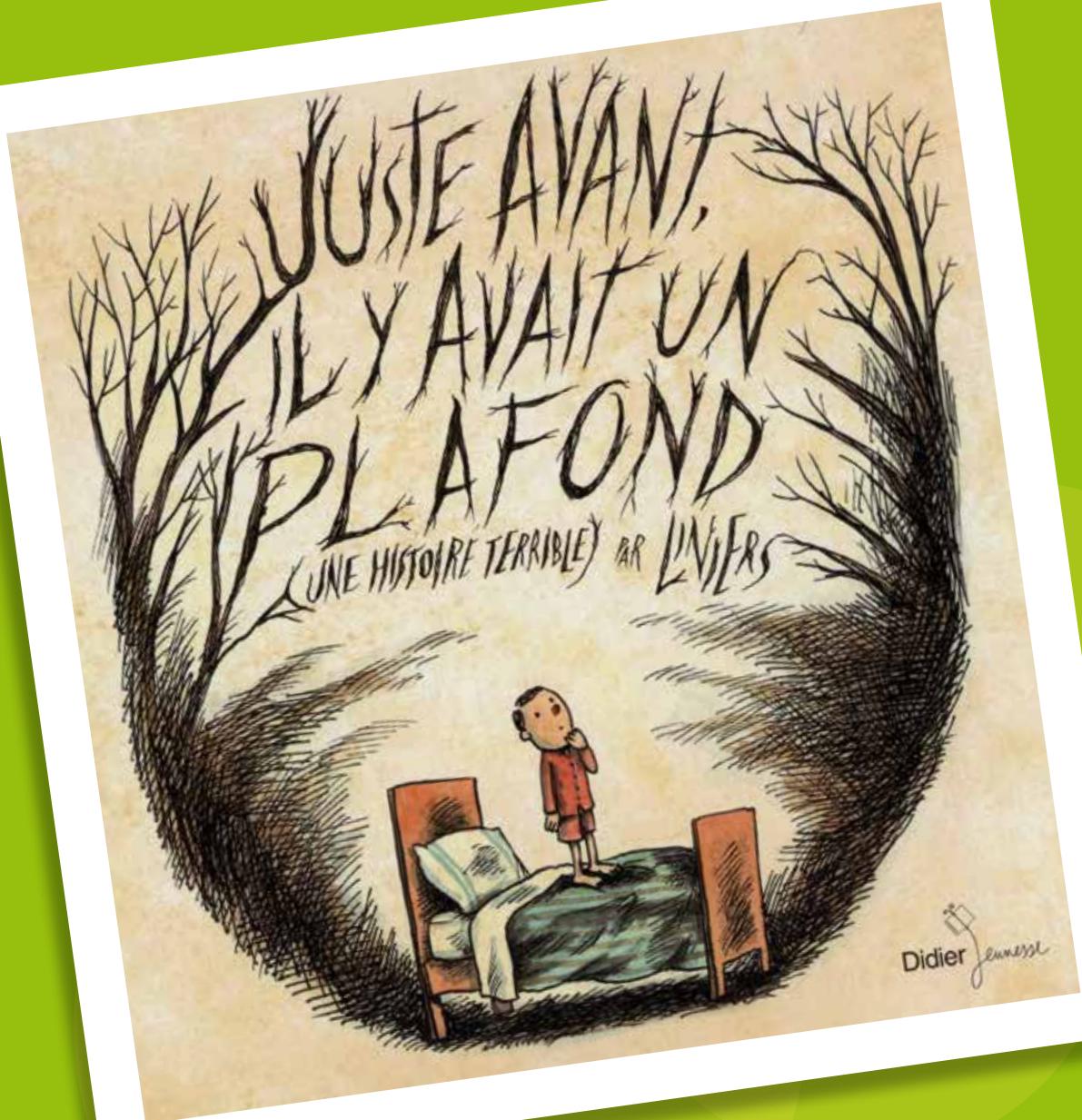
- Préchauffer le four à thermostat 5-6 (170°C).
- Mélanger le sucre, le sucre vanillé et la farine.
- Ajouter les 3 œufs et le beurre fondu, mélanger.
- Ajouter le lait et les raisins égouttés.
- Pétrir la pâte et laisser reposer 2 heures.
- Répartir la pâte dans 2 petits moules à cake, étaler le jaune d'œuf restant en surface.
- Cuire pendant 1 heure, puis laisser refroidir avant de démouler.

Ingrédients (pour 2 petits pains doux)

- 500 g de farine à gâteaux (avec levure)
- 180 g de sucre en poudre
- 1 sachet de sucre vanillé
- 3 œufs + 1 pour dorer
- 250 g de beurre demi-sel
- 20 cl de lait
- 2 poignées de raisins secs, trempés dans du rhum

Juste avant, il y avait un plafond

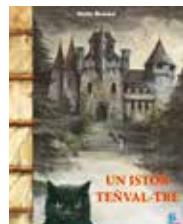
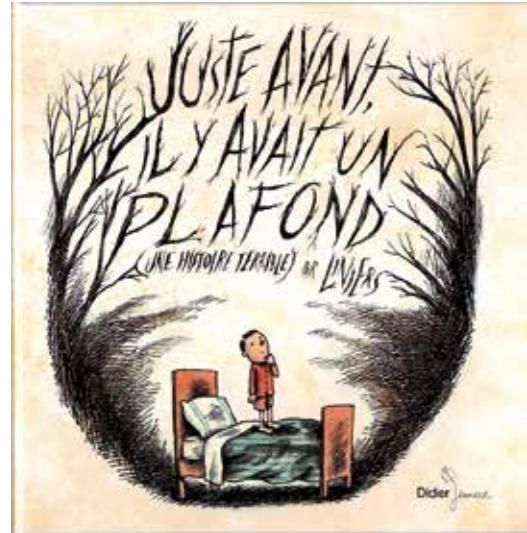

Décris la couverture d'un album.

Réponds aux questions.

- Qui vois-tu ?
- Où se trouve le personnage ?
- À quel moment se passe l'histoire ?
- Quelles sont les couleurs du dessin ?
- Quel est le titre ?
- Compare avec cet album.

Lis les textes de la couverture et des premières pages.

1. Retrouve les phrases semblables.
2. Que dit Papa ?
3. Que dit Maman ?

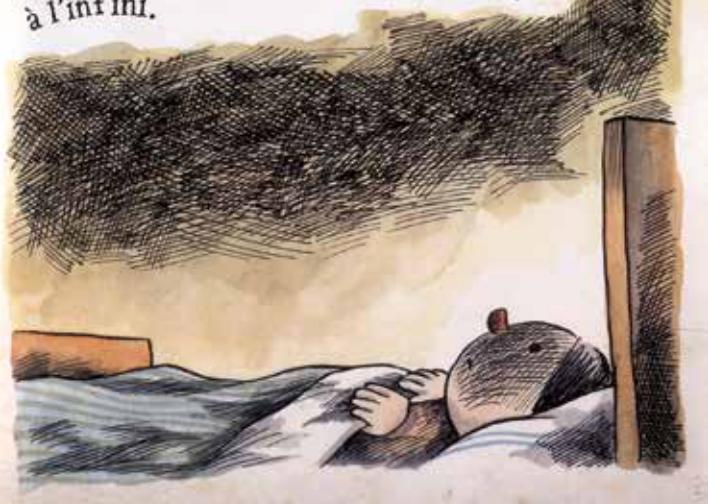

Lis le texte de ces deux pages :

Et à ce moment-là, il se passe quelque chose d'incroyable. Juste avant, il y avait un plafond, et maintenant, il n'y a plus rien...
Je le voyais de mes propres yeux, le plafond. Maintenant, je ne vois plus que du noir, à l'infini.

Je repère les informations dans le texte et le dessin.

1. Qu'y a-t-il au-dessus du lit ?
2. Qui éteint la lumière ?
3. À quel moment se passe l'histoire ?

Compare ces deux pages :

1. Lis le texte de ces deux pages : que remarques-tu ?
2. Que représentent les mots *Il* et *Ils* ?

Cherche le verbe qui manque.

Elle dit
Il se pose
Il parle
Il regarde
Je commence

Ils disent
Ils se posent
?
Ils regardent
Ils commencent

cherche le mot qui ne devrait pas se trouver dans cette liste :

le couloir ◆ le plafond ◆ le salon ◆ la cuisine ◆ le lit
le monstre ◆ l'armoire ◆ la table ◆ la chaise ◆ la chambre

Cherche le mot qui correspond à chaque image.

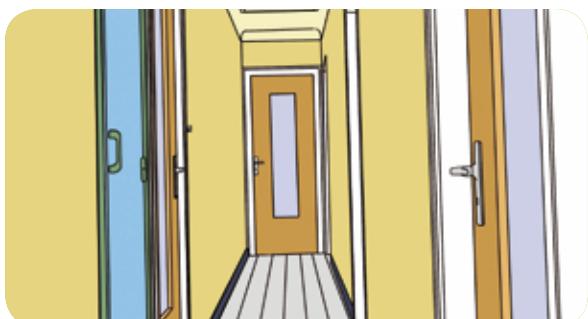

le plafond

un chantier

le plancher

un couloir

un couteau

le monstre

la montre

Lis ces phrases à voix haute :

1. Je ne vois plus que du noir.
2. Il n'arrête pas de me regarder.
3. Ils me regardent.
4. Je commence à avoir peur.
5. Je cours dans le couloir.

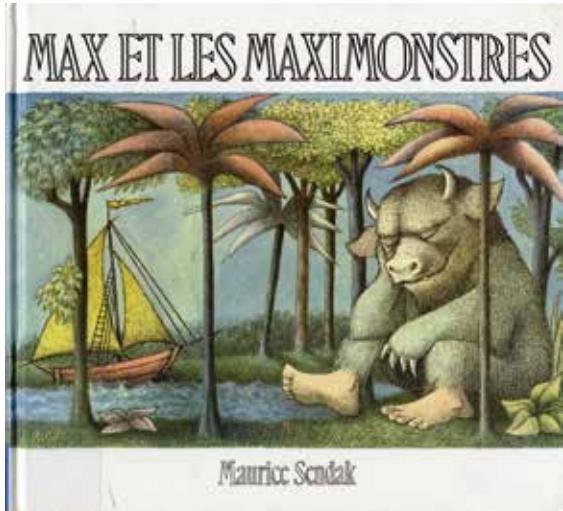
Lis ces syllabes à voix haute :

1	sé	ca	car	so	tan	co
2	ton	si	san	can	son	to
3	té	cra	cou	sé	ci	sa
4	cro	cor	cré	cron	cran	sar

Découvrir d'autres textes :

Des albums

Max et les Maximonstres,
Maurice Sendak, L'école des loisirs

Qui a un long nez bleu turquoise,
deux grands yeux jaunes,
et des dents blanches et pointues ?
C'est le Grand Monstre Vert
qui se cache à l'intérieur
de ton livre.

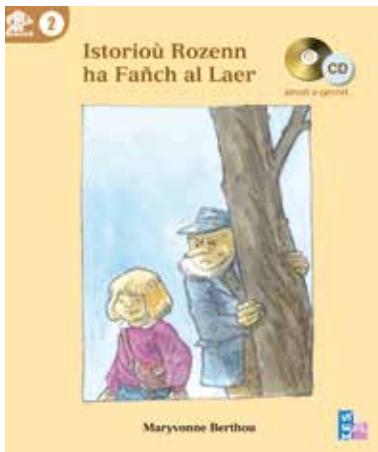
Va-t'en, Grand Monstre Vert!
Ed Emberley, Kaléidoscope

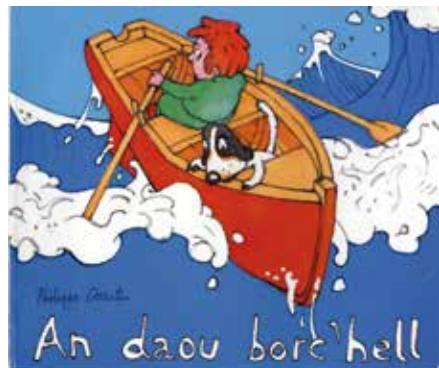
Evit mont pelloc'h ganti :

Testennnoù all

An daou borc'hell, Philippe Corentin, L'école des loisirs

« Trouz a zo »,
Istorioù Rozenn ha Fañch al Laer, Maryvonne Berthou, TES, 2007
Tresadennoù : Gildas Chassebœuf

Al lern rous

Al lern rous

1

Loened brav eo al lern.

Rous ha gwenn eo o blev met du eo beg o favioù.

Ur fri hag ul lost hir o deus.

Bevañ a reont war ar maez hag e kêr iveau.

N'eo ket aes gwelout anezhe. Loened fin int.

Redek a reont buan ha mont a reont da chaseal diouzh an noz.

Al lern rous

1

Loened brav eo al lern.

Rous ha gwenn eo o blev met du eo beg o favioù.

Ur fri hag ul lost hir o deus.

Bevañ (a) reont war ar maez hag e kêr ives.

N'eo ket aes gwelout ane(zh)e. Loened fin int.

Redek a reont buan ha mont a reont da chaseal diouzh an noz.

Lenn ar gerioù-mañ a vouezh uhel :

gwenn

brav

du

ar fri

rous

o deus

mont

chaseal

a reont

n'eo ket

Klask ar ger a glot gant pep tresadenn.

ul louarn

ruf

tri

lern

rous

fri

Respong d'ar goulennoù-mañ :

1. Peseurt liv eo al lern ?
2. Pegoulz ez eont da chaseal ?
3. Perak n'eo ket aes gwelout anezhe ?

Lenn ar peder frazenn-mañ a vouezh uhel :

1. Bihan eo.
2. N'eo ket aes.
3. Du eo an norz.
4. Mont a reont e kêr.

Klask e peseurt frazennoù ez eus kaoz eus ul louarn e-unan hag e peseurt frazennoù ez eus kaoz eus meur a hini.

Brav eo.	ul louarn ?	lern ?
Rous int.	ul louarn ?	lern ?
Mont a ra da chaseal.	ul louarn ?	lern ?
Bevañ a ra e kêr.	ul louarn ?	lern ?
Redek a reont war ar maez.	ul louarn ?	lern ?
Redek a ra buan.	ul louarn ?	lern ?

Al lern rous

2

Debriñ a reont lapined bihan, logod ha vioù.

Plijout a ra mouar ha flamboez dezhe ivez.

Eus ul louarn bihan da zek a vez ganet bep bloaz
gant ur vamm-louarn. Bevañ a ra al lern betek dek vloaz
ma ne vezont ket lazhet gant ar chaseourien
pe friket gant an otoioù.

Flamboez

Mouar

Ul louarn
bet paket ul logodenn gantañ

Al lern rous 2

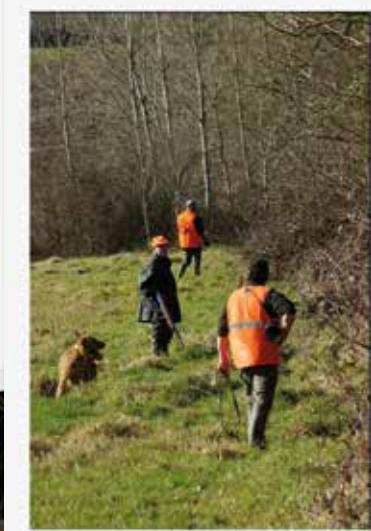
Debriñ (a) reont lapined bihan, logod ha vioù.

Plijout a ra mouar ha flamboez de(zh)e ivez.

Eus ul louarn bihan da zek a vez ganet bep bloaz
gant ur vamm-louarn. Bevañ a ra al lern betek dek (v)loaz
ma ne ve(zo)nt ket lazhet gant ar chaseourien
pe friket gant an otoioù.

Lern bihan gant o mamm

Chaseourien

Ul louarn bihan dirak e zouarenn

Lenn ar gerioù-mañ a vouezh uhel :

logod

dek

ivez

bihan

unan

a ra

debriñ

plijout

bevañ

a vez

Klask ar ger a glot gant pep tresadenn.

10

ul logodenn

lapined

daou

logod

lapin

dek

Respong d'ar goulennoù-mañ.

1. Ha debriñ a ra al lern loened bihan nemetken ?
2. Pehini eo ar brasañ dañjer evit al lern ?
3. Peseurt frouezh a blij dezhe ?

Lenn ar peder frazenn-mañ a vouezh uhel :

1. Bihan int.
2. Plijout a ra al lern din.
3. Dek vloaz eo.
4. N'eo ket brav.

Lenn ha klask ar gerioù a zo bet lakaet e plas al louarn, ar vamm-louarn hag al lern en eil hag en trede kombod.

Tapet em eus ul louarn.	Tapet em eus anezhañ.	Hir eo e fri.
1	2	3

Treset em eus lern.	Treset em eus anezhe.	Hir eo o fri.
1	2	3

Setu ur vamm-louarn.	Gwelet em eus anezhi.	Hir eo he fri.
1	2	3

Lenn ar silabennoù-mañ a vouezh uhel :

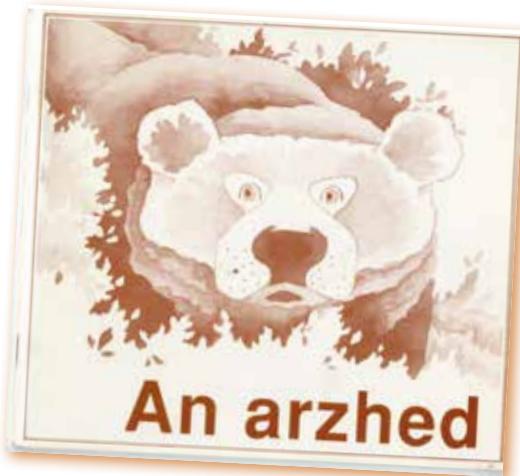
	<i>ann</i>	<i>an</i>	<i>añ</i>	<i>o</i>	<i>ou</i>	<i>on</i>	<i>oñ</i>
<i>k</i>	kann	kan	kañ	ko	kou	kon	koñ
<i>r</i>	rann	ran	rañ	ro	rou	ron	roñ
<i>t</i>	tann	tan	tañ	to	tou	ton	toñ
<i>s</i>	sann	san	sañ	so	sou	son	soñ
<i>l</i>	lann	lan	lañ	lo	lou	lon	loñ
<i>f</i>	fann	fan	fañ	fo	fou	fon	foñ
<i>m</i>	mann	man	mañ	mo	mou	mon	moñ

Evit mont pelloc'h ganti :

Albomou

Ar Bleizi, M. Liber ha Jenny Millot
Troidigezh vrezhonek gant Joëlle Barzhig
An Here, 1993

Ar Arzhed, M. Liber ha Jenny Millot
Troidigezh vrezhonek gant Joëlle Barzhig
An Here, 1993

Bilañs an trede prantad (C)

Lenn silabennoù a vouezh uhel ha skrivañ anezhe.

1	to	ton	tion	te	té	ten	tien
2	do	don	dion	de	dé	den	dien
3	so	son	sion	se	sé	sen	sien
4	fo	fon	fion	fe	fé	fen	fien
5	co	con					
6	cho	chon	chion	che	ché	chen	chien

1	flon	cre	chor	dron	dre	fre	dro
2	fort	dent	cher	dors	cent	thé	front

Bilañs an trede prantad (C)

1	to	do	so	fo	cho	c'ho	oc'h
2	ton	don	son	fon	chon	c'hon	
3	tonn	donn	sonn	fonn	chonn		
4	toñ	doñ	soñ	foñ	choñ	c'hoñ	
5	te	de	se	fe	che	c'he	ec'h
6	ten	den	sen	fen	chen	c'hen	
7	tenn	denn	senn	fenn	chenn	c'henn	
8	teñ	deñ	señ	feñ	cheñ		

1	doc'h	fle	fre	cher	fron	foc'h	toc'h
2	sec'h	tre	moc'h	lec'h	fer	tren	dre

Bilañs an trede prantad (C)

Anavezout geriouù

anvioù

an noz	krampouezh	ur grampouezhenn	
ur c'hastell	un hent	ur furlukin	ar sadorn
disadorn	ar sul	disul	

des noms

maman	papa	le bruit	la chambre
la nuit	le plafond	le flocon	le lit
la lumière	le mot	le couloir	la porte

Bilañs an trede prantad (C)

verboù

plijout	mont	debriñ
debret	o deus	a reont

des verbes

arriver	je parle	je regarde
il dit	ils parlent	ils regardent

gerioù all

ya	war	setu	brav	bihan
nevez	gwenn	rous	bremañ	c'hwec'h

d'autres mots

cinq	six	onze	toujours
------	-----	------	----------

Maskl ur penn kazh

Maskl ur penn kazh

Dafar :

- ur follenn baper 21 cm x 30 cm.

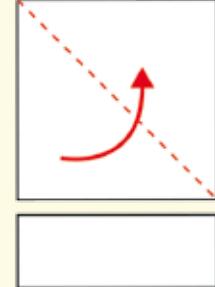
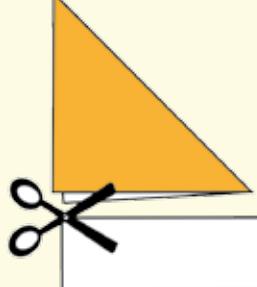
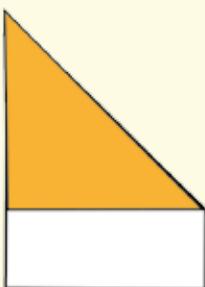
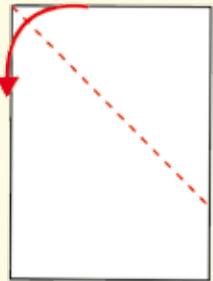
Binvioù :

- kreionoù da livañ;
- ur re sizailhoù.

Doare ober :

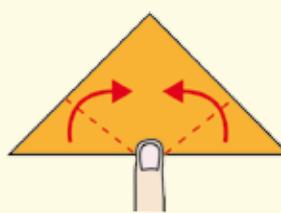
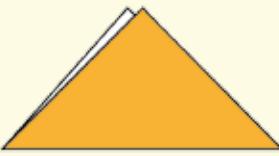
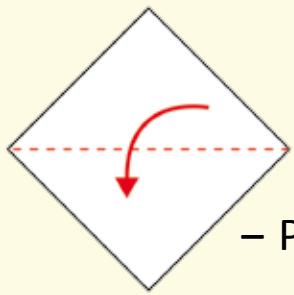
Sell mat ouzh an tresadennou
ha lenn an dispeгадennou-mañ :

1

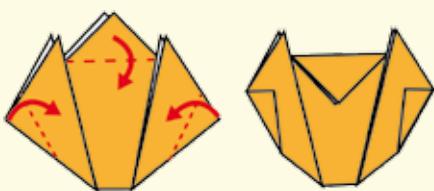
- Pleg ar follenn o tegas he zu berrañ a-hed he zu hirañ.
- Troc'h ar vandenn a zo en tu all d'an tric'horn-se.
- Emaout o paouez stummañ ur c'harrez pleget.

2

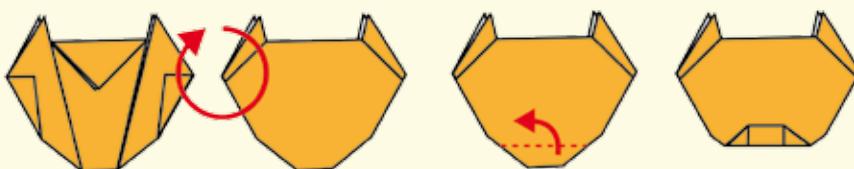
- Pleg ar begoù lemmañ a bep tu da'z piz e traoñ an tric'horn.

3

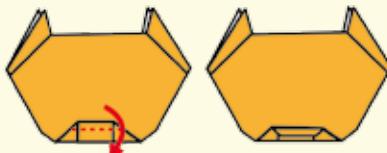
- Pleg an trede beg hag adpleg begoù an daou du pellañ.

4

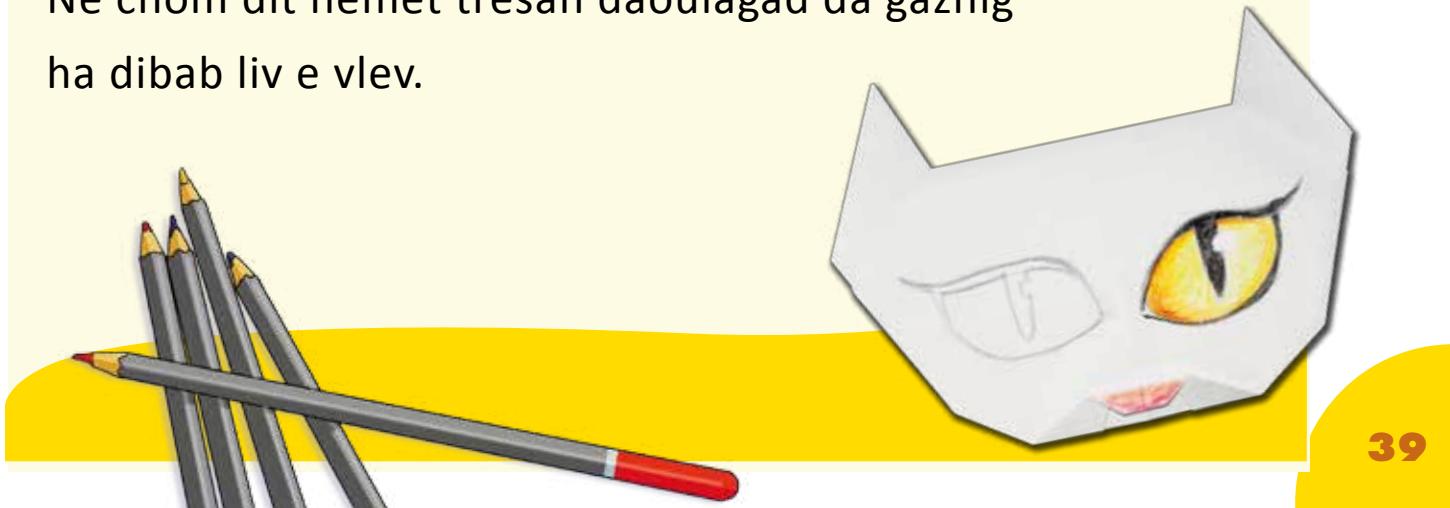
- Cheñch tu d'ar plegaj hag adpleg traoñ ar penn kazh.

5

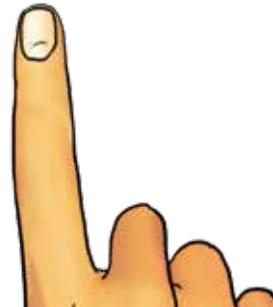
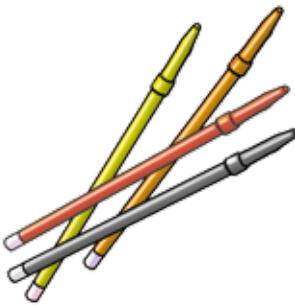
- Adpleg c'hoazh traoñ ar penn kazh.

Ne chom dit nemet tresañ daoulagad da gazhig
ha dibab liv e vlev.

Klask ar ger a glot gant pep tresadenn.

ur re votoù

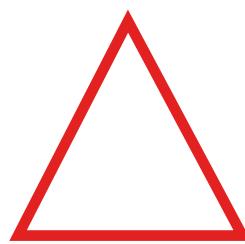
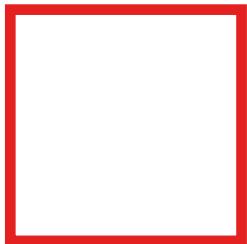
kreionoù

ur biz

ur re sizailhoù

kaieroù

ur miz

ur c'harrez

kreionoù

ur penn

ur c'hazh

un tric'horn

ur prenestr

Lenn ar gerioù-mañ a vouezh uhel :

berr

al liv

ar penn

hir

c'hoazh

lemm

ur biz

troc'hañ

tresañ

plegañ

Lenn ar silabennoù-mañ a vouezh uhel :

1	cha	tour	sonn	cho	c'han
2	ec'h	tan	che	si	flu
3	ach	dour	fan	don	c'hi
4	tra	fo	chi	su	dre
5	oc'h	fronn	fer	toull	soul

Lenn ar c'hwec'h frazenn-mañ :

1. Kemerit ho kreionou !

2. Plegit ar follenn !

3. Tresit un ti bihan !

4. Dibabit ul liv !

5. Chomit er gêr !

6. Troc'hit un tamm bara !

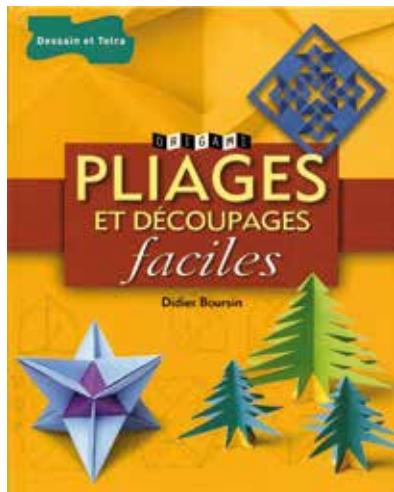
Klask displexañ ar pezh a gaver e pep hini eus an teir c'holonenn.

plegañ	Pleg !	Plegit !
troc'hañ	Troc'h !	Troc'hit !
tresañ	Tres !	Tresit !
livañ	Liv !	Livit !
cheñch	Cheñch !	Cheñchit !
sellout	Sell !	Sellit !
lenn	Lenn !	Lennit !

Evit mont pelloc'h ganti :

Pliages et découpages faciles,
Didier Boursin,
Dessain et Tolra, 2010

Ha ma vefen-me...

Un dervenn

Ha ma vefen-me...

Ha ma vefen-me ur blantenn,
'garfen ket bout ur gaktuzenn.
Komz din kentoc'h ag ur veuzenn !

Ha ma vefen-me ur vleunienn
'garfen ket bout ur vruluenn.
Komz din kentoc'h ag ur rozenn !

Ha ma vefen-me ur wezenn
'garfen ket bout un halegenn.
Komz din kentoc'h ag un dervenn !

Ha ma vefen... ha ma vefen... !
Met ur bugel on-me, tudoù !
Ar pezh a lâran n'eo ket gaou.
Ma stad din-me n'eo ket re fall :
Ne garfen ket bout unan all !

Ur gaktuzenn

Ur vruluenn

Ur veuzenn

Diwar Yann-Glaod ar Ruyet,
Kan an Toudig glas, Skol Vreizh, 2005

klask ar ger a glot gant pep tresadenn.

ur gaktuzenn

un dervenn

ur veuzenn

ur vruluenn

ur vleunienn

ur rozenn

Lenn ar gerioù-mañ a vouezh uhel.

kaktuz

haleg

derv

roz

beuz

Sell mat ha klask ar gerioù a vank.

?	ur blantenn
kaktuz	ur gaktuzenn
beuz	ur veuzenn
pour	ur bourenn
gwez	?
kistin	?
?	ur rozenn
?	ur batatezenn
karotez	?

Lenn ar peder frazenn-mañ :

1. N'on ket ur gaktuzenn.
2. Ur paotr on-me.
3. Ur plac'h on-me.
4. Komz din.

Lenn ar silabennoù-mañ a vouezh uhel :

1	ja	ga	cha	fa
2	jan	gan	chan	fan
3	jañ	gañ	chañ	fañ
4	jo	go	cho	fo
5	jou	gou	chou	fou
6	jon	gon	chon	fon
7	ju	gu	chu	fu
8	ji	gi	chi	fi
9	je	ge	che	fe
10	jen	gen	chen	fen
11	jenn	genn	chenn	fenn

Respong d'ar pevar goulenn-mañ.

1. Ur paotr out-te ?
2. Ur plac'h out-te ?
3. Petra eo an haleg ?
4. Petra eo ar brulu ?

Evit mont pelloc'h ganti :

Ur rimadell all

Ma vefen

Ma vefen ur c'hangourou
E c'hellfen bale a-lammoù.

Ma vefen-me avalaouer
'C'hellfen kousket er parkeier.

Un olifant ma vefen-me
Ur fri hir ha moan am befe.

Ma vefen-me ur c'hazhig-koad
'Mesk an delioù 'c'hellfen kuzhat.

Ma vefen-me un tamm marmouz
Debriñ 'rafen gant daouarn lous.

Nemet ur paotrig me n'on ken
A zeuio bremaik da vezañ den.

Goulc'han Kervella

An Ened

An Ened en Europa

Duinkerke / Dunkerque (Flandrez)

Binche (Belgia)

Douarnenez (Breizh)

Nisà/Nice (Okitania)

An Ened e Douarnenez

Gouel ar Gouloù a vez lidet d'an 2 a viz c'hwevrer.

E Breizh e tiskouez an deiz-se fin ar goañv .

Hiroc'h eo an devezhioù.

Debret e vez krampouezh.

E **Douarnenez** e vez graet ur gouel bras da vare **an Ened**.

Dañsoù a vez kinniget koulz d'ar re vrás ha d'ar re vihan.

Un dibunadeg a vez d'ar sul.

Kirri a vez klinket gant bleunioù pe gant paper-liv.

Strolladoù sonerezh a zegas startijenn d'an dibunadeg.

Traoù lipous a vez da zebriñ d'ar mare-se :

- **chotenn** : jod rostet ar pemoc'h;
- **kig-sall** : tammoù kig druz ar pemoc'h;
- **bara doux** : ur seurt briochenn eo.

Da noz Meurzh an Ened e vez peget tan en **Den Paolig**.

Echu eo Meurlarjez !

Ne chom nemet ludu !

Meurlarjez er skol !

A-benn nebeut e vo Meurlarjez er skol.

Dibuniñ a raimp en trepasoù, war ar porzh hag e kêr.

Treuzwisket e vimp. Ober a raimp trouz !

Emaout o vont da zibab peseurt mod e vi gwisket !

Gallout a rez dibab bezañ un den a vez kavet el levrioù,

e-giz Kabellig Ruz, pe er filmoù e-giz Batman.

Bez e c'halli ijinañ unan all o sevel ur maskl da-unan

ha mont da furchal en armel e-touez dilhad kozh Mamm ha Tad.

Penaos e vi treuzwisket ?

ur maskl

ul loen

ur furlukin

...

livaj

e-giz
un Indian

e-giz
ur furlukin

e-giz
un tigr

rikoù

lunedou

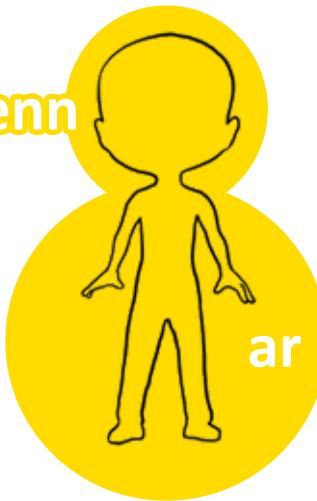
mourrou

barv

...

ar penn

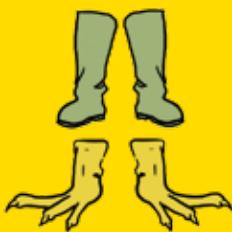
ar c'horf

ar botoù

botoù re vrás

heuzou

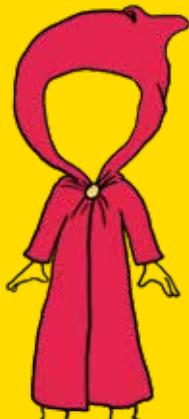
pavioù

...

ar chupenn

ur chupenn
re vrás

ur c'habell

...

war an divhar

bragoù ruz

bragoù berr

ur vroz

loeroù

...

Peseurt benveg sonerezh a yelo ganit?

simbalouù

marakas

kleierigoù

un daboulin

un drompilh

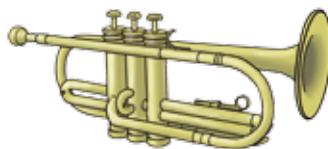

Dec'h e oa Tudi ha Ninnog bugale e-giz ar re all.
Ha bremañ piv int?

Klask ar ger a glot gant pep skeudenn.

maskloù

un drompilh

maskloù

mourroù

un daboulin

mourroù

Lenn ar c'hwec'h ger-mañ a vouezh uhel.

an Ened

un dibun^addeg

ur furlukin

krampouezh

ur maskl

ar goañv

Lenn an teir frazenn-mañ a vouezh uhel.

1. Erru eo fin ar goañv.

2. Erru eo mirz meurzh.

3. Krog eo an hañv.

Lavar penaos eo gwisket an div dudenn-mañ.

Lenn an ugent silabenn-mañ a vouezh uhel :

jar	chi	sir	jo	fri
fenn	chen	ji	fen	jon
son	je	fir	cheñ	chon
chan	chir	jou	jen	jir

Evit mont pelloc'h ganti :

Ur rimadell

Ar furlukin

Unan, daou, tri, ruz e fri!
Pevar, pemp, c'hwec'h, e dog d'an nec'h!
Seizh, eizh, nav, e vragez ledan d'an traoñ
Sell 'ta piv?

Me eo ar furlukin farsus!

Carnaval et Mardi gras

Carnaval et Mardi gras

Le mot Carnaval vient du mot italien « carnelevare » : enlever la viande, c'est à dire ôter le gras.

Carnaval est aussi lié aux saisons.

On fête la fin de l'hiver avec le retour de la lumière.

On fête le réveil de la nature :

c'est le printemps qui commence.

Autrefois, on organisait aussi des fêtes où les rôles étaient inversés : les esclaves devenaient les maîtres, et les rois des esclaves. C'étaient les fêtes des fous ou les fêtes à l'envers.

Toutes ces fêtes sont maintenant regroupées dans Carnaval.

C'est le moment où tout est permis.

On se déguise et on peut faire des farces,
bien caché sous son déguisement.

Selon les pays et les régions, la durée et les personnages
du carnaval peuvent être bien différents.

Mais partout on chante, on joue de la musique, on danse,
on rit et on lance serpentins et confettis.

Cherche le mot qui correspond à chaque image.

des instruments

des serpentins

des confitures

des personnages

des serpents

des confettis

Cherche le mot qui ne fait pas partie de la famille.

un moment

une période

une saison

un pays

un mois

un temps

Trouve les mots qui ne font pas partie de la famille.

octobre

mars

carotte

mai

janvier

avril

lundi

juin

renard

novembre

décembre

Lis ces quatre phrases à voix haute :

1. Mardi, c'est Carnaval.
2. Le printemps commence au mois de mars.
3. Tout le monde se déguise.
4. On chante, on rit, on danse et on joue de la musique.

Construis trois mots à partir de ces syllabes :

CAR

MU

VAL

TEMPS

PRIN

NA

SIQUE

Lis ces vingt syllabes à voix haute :

1	sin	jon	tin	fir	se
2	te	sen	crin	is	jour
3	fin	fil	ten	fen	son
4	che	je	sil	jou	flon

Carnaval à l'école

Arlequin bariolé

De losanges, de carrés,
De triangles rouges
Qui sans cesse bougent.

Habillé tout en blanc,

Pierrot rêve nez au vent :
Il pense à sa belle,
Assis auprès d'elle.

Fée, pirate et mariée

Ce jour se sont rencontrés ;
Sourit la princesse
En ses longues tresses.

Petits pieds dégourdis,
La musique les convie
À entrer en danse
Pour qu'ils se fiancent.

Gina Chénouard

La grande marée

La grande marée 1

La préparation

- Allo ?
- Bonjour ! C'est votre tante Selina de Douarnenez...
- Bonjour Tata ! Ici c'est Ninnog.
- Je vous invite à passer samedi et dimanche à la maison.

Comme c'est la grande marée, nous irons ensemble à la pêche à pied le dimanche !

- Oh oui ! Je demande à Papa et Maman, mais ils seront sûrement d'accord...
- À samedi alors ! Bisous !
- Au revoir Tata !

Le samedi matin, Tudi et Ninnog préparent leur sac pour aller chez leur tante. Ils y mettent un pyjama, des affaires de toilette, sans oublier la brosse à dents. Ils y ajoutent un pull chaud car le vent de la mer est souvent frais ; ainsi que des vêtements de rechange car les enfants peuvent glisser sur les rochers et tomber dans les flaques !

Il faut aussi penser au ciré et aux bottes pour aller à la pêche. Il ne faut pas oublier l'épuisette pour attraper les crevettes et les poissons, ainsi que le seau pour les garder en vie dans l'eau de mer.

Trouve le mot qui correspond à chaque image.

un pull

un ciré

des bottes

un pyjama

un seau

un sac

Cherche le mot qui ne fait pas partie de la collection.

la mer

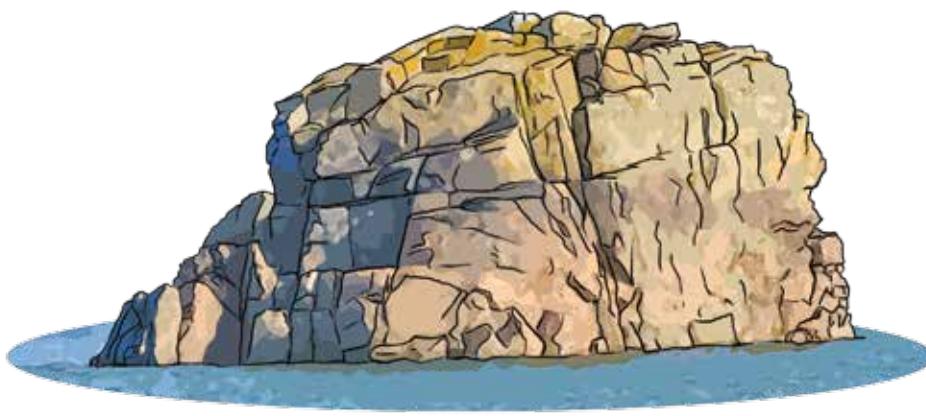
les flaques

l'eau

l'épuisette

les rochers

le vent

cherche le mot qui n'a pas sa place dans le sac de Tudi.

un bonnet

un pull

une brosse à dents

un pantalon

une couronne

Lis ces six mots à voix haute. Que remarques-tu?

ensemble

ils mettent

ils préparent

ils peuvent

souvent

sûrement

Lis ces quatre phrases à voix haute.

1. Je vous invite.
2. Ils nous invitent.
3. Ninnog prépare ses affaires.
4. Les enfants préparent leur sac.

Vrai ou faux?

1. Ninnog et Tudi invitent leur tante.
2. Ninnog et Tudi sont invités par leur tante.
3. Selina a invité les enfants.
4. Leur tante ne les a pas invités.

La grande marée 2

Sur la grève

C'est dimanche.

Ninnog et Tudi sont prêts. Mais avant d'aller sur les rochers, ils doivent attendre un peu que la mer descende.

Elle sera basse vers midi. La mer se retire encore plus loin que d'habitude et on peut trouver davantage de petits animaux.

Tonton Youenn est allé pêcher des ormeaux. Il les trouve en soulevant de gros cailloux qu'il remet à leur place, sinon il n'y aura plus de vie dessous.

Tata Selina ramasse des palourdes qu'elle repère grâce à deux petits trous dans le sable. Elle les trouve en creusant rapidement avec une cuillère.

Pendant ce temps, les enfants soulèvent le goémon, à la recherche de gobies, de crevettes et de petits crabes. Ils pourront les mettre dans l'aquarium en rentrant à la maison.

Mais déjà la mer remonte : il est temps de regagner la plage et d'aller manger.

En remontant sur les rochers, Selina et les enfants ramassent quelques bigorneaux qu'ils cuiront dès leur retour.

Bon appétit !

Reconstitue des mots en assemblant leurs syllabes.

pla

que

ro

ge

fla

cher

Lire les noms des animaux marins.

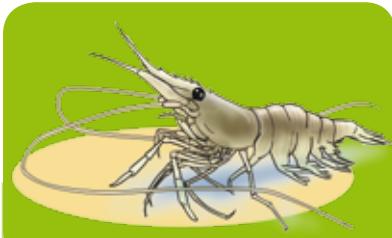
un gobie

un ormeau

une palourde

une crevette

un crabe

un bigorneau

Lire les mots.

une plage

un rocher

une flaque

la mer

cherche le mot qui ne fait pas partie de la famille.

les crevettes

les poissons

les lapins

les gobies

les crabes

les ormeaux

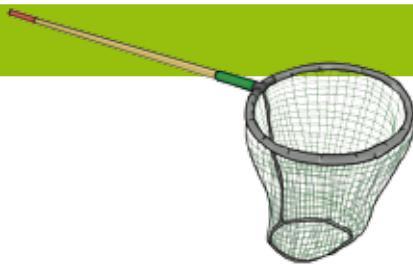
Lis ces trois phrases à voix haute :

1. Demain, c'est la grande marée.
2. La mer est basse.
3. Il ne faut pas glisser sur les rochers.

Réponds à ces trois questions :

1. Qu'attrape-t-on avec une épuisette ?
2. Pourquoi faut-il prendre des vêtements de rechange ?
3. Que trouve-t-on sous le goémon ?

Lis ces huit mots. Que remarques-tu ?

un ormeau

un bigorneau

un caillou

un trou

des ormeaux

des bigorneaux

des cailloux

des trous

Lis ces 36 syllabes à voix haute :

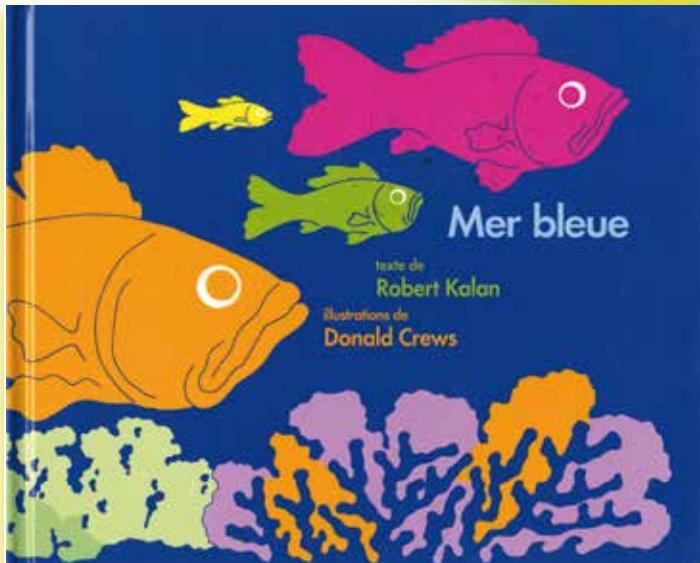
1	ga	gea	gan	gru	gré	gou
2	gau	gu	gué	geo	gi	gli
3	géo	gnon	ge	gin	grin	gir
4	glon	go	gil	goul	glau	gon
5	gaul	gna	glu	glou	gé	gne
6	geau	gen	geon	gour	gné	gneau

Découvrir d'autres textes :

Un album

Taboulin 13, An aod, TES 2011

Mer bleue, Kaléidoscope, 2010

Evit mont pelloc'h ganti :

Ur ganaouenn

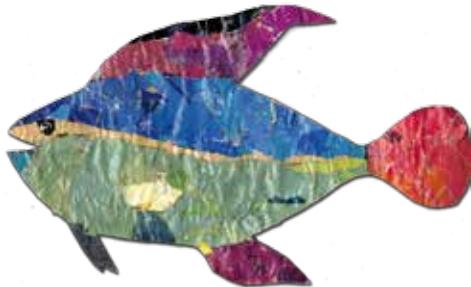
Peskig arc'hant

Peskig arc'hant, peskig glas
O neuiñ e-barzh ar mor bras,
Lavar din pelec'h out bet
Ha petra ho peus gwelet?

Foñs ar mor a zo livet
Gant kaerañ livioù krouet
Ar bezhin eo hor bleunioù,
Ar c'hregin hor bravigoù.

Peskig, me yelo ganez
Da dañva da levenez,
Ebatisñ mintin ha noz
Dle bezañ ur baradoz.

Me am eus graet tro ar bed
En ur c'hoari gant ar stered
A gustum sellet en dour
Evel en ur melezour.

Faziañ a rez, bugel,
Du-mañ iveau ez eus brezel,
Ar re vihan gant ar re vras
Zo bet lonket a-viskoazh.

Bilañs ar pevare prantad (D)

Lenn silabennoù a vouezh uhel ha skrivañ anezhe.

	<i>i</i>	<i>in</i>	<i>iñ</i>	<i>a</i>	<i>ae</i>
<i>j</i>	ji	jin	jiñ	ja	
<i>g</i>	gi	gin	giñ	ga	gae
<i>gn</i>	gni	gnin	gniñ	gna	
<i>s</i>	si	sin	siñ	sa	sae

vil	gael	glas	gris
------------	-------------	-------------	-------------

	<i>i</i>	<i>in</i>	<i>a</i>	<i>ai</i>	<i>ain</i>
<i>j</i>	i	jin	ja	jai	jain
<i>g</i>	gi	gin	ga	gai	gain
<i>ge</i>			gea	geai	geain
<i>gu</i>	gui	guin	gua		
<i>gn</i>	gni	gnin	gna	gnai	
<i>s</i>	si	sin	sa	sai	sain

sac	jus	j'ai	gris	gros	gras
------------	------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Bilañs ar pevare prantad (D)

Anavezout gerioù.

anvioù

glav	ur babig	sivi	al liv
ur gurunenn	ur vleunienn	ur rozenn	ur penn
ur c'hreion	sizailhoù	ur biz	ar goañv

des noms

jeudi	dimanche	le garage	la guitare
une girafe	un pigeon	un cygne	des chaussures
la maison	les saisons	la musique	un os
un mois	les poissons	les cailloux	la fête
la mer			

Bilañs ar pevare prantad (D)

verboù

pignat	troc'hañ	tresañ
plegañ		

des verbes

manger je mange	tomber je tombe	chercher ils cherchent
mettre il met	attendre elle attend	

gerioù all

nav	triwec'h	c'hoazh	hir	berr
roz	rous			

d'autres mots

vert	verte	ensemble	souvent
------	-------	----------	---------

Taolennoù skrivadoù

a

ae	ai	aï	ay	ain	aim
	la maison du lait		le pays	du pain	J'ai faim.
la paella	la paille	du maïs	les Mayas	la laine	Il aime.

ur maen	ur c'h aier Maiwenn			Maina	
---------	-------------------------------	--	--	-------	--

a

a	añ	an	ann	am	amm
mardi		dans Maman une cabane	une canne	des bambous Maman	un mammouth
un aval	skrivañ an dañs	an tan gant	Anna Yann mann ebet	ma c'hambr	ma mamm un tamm

Taolennoù skrivadoù

a

ao	aou	au eau	aoñ	aon
<i>un baobab</i>	<i>le mois d'août</i>	<i>de l'eau chaude</i>		<i>un taon</i>
ur paotr	saout		d'an traoñ	Naon am eus.

c

c	cc	ç	ch	c'h
<i>un cahier</i> ----- <i>des citrons</i>	<i>un accident</i>	<i>un garçon</i>	<i>le chat</i>	
			tachou	ur plac'h ur c'hastell

Taolennoù skrivadoù

e

e	é	è	ê	ë
un cheval mercredi une banane	l'école un dé	les lèvres la rivière	la fête	Noël
p <small>e</small> var an hent torret			er g <small>ê</small> r	

e

e	ei	ein	eiñ	eil	eill	eilh
petit une fille	la neige	peindre		le soleil	meilleur	
dek melen		la baleine	reiñ	an teil		ur veih <u>adeg</u>
	seizh					

Taolennoù skrivadoù

e

e	eñ	en	enn	em	emm
un cheval Michel une fille		un enfant un chien <i>Ils jouent.</i>		le printemps	emmener <i>une femme</i>
dek melen	kreñv	<i>melen</i> <i>un hent</i> <i>un den</i>		<i>ul logodenn</i> <i>Maiwenn</i>	<i>pemp</i> <i>lemm</i>

e

er	err	et	ed	ez	eu
un collier jouer <i>mercredi</i> <i>vert</i> <i>la mer</i>	un verre	des jouets	un pied	mon nez	le feu du beurre
per <i>dimerc'her</i>	berr	<i>N'eo ket torret.</i>	<i>edaj</i> <i>pesked</i>	gwez sapin	ar biz-meud dek eur

Taolennoù skrivadoù

g

g	gu	ge	gn
le garage ----- une girafe	une guitare	un pigeon	un cygne
glav Ur babig eo. ur babig			pignat

h

h	ch	c'h	zh	ph	th
des haricots	mon chat			une photo	du thé un python
Herve holen	echu tachouù	ur plac 'h ma c' hi ur c' hastell	dimeur zh		

Taolennoù skrivadoù

i

i	ï	il	ill	ilh
un tapis	un caïman	le travail <i>du fil</i>	la paille une fille <i>la ville</i>	
un ti		<i>mil</i>	<i>ar billig</i>	botoù-ruilh

i

i	iñ	in	im	imm
un tapis		cinq <i>fini</i>	un timbre <i>une image</i>	immangeable <i>un immeuble</i>
un ti	un diñs		<i>ar gwîn</i>	<i>un timbr</i>

Taolennoù skrivadoù

n

n	ñ	nn	gn	ng	nk
des bananas un lapin		Étienne	un cygne	le parking <i>long longue</i> du linge	
meleñ kant	livañ	amanñ	pignat	ingal	treñk

o

oñ	on	onn	om	omm
	onze		mon nom un concombre	
ar foñs	ur pont	la lionne	le fromage	une pomme
		fonus	ar bomperien a-blom	tomm

Taolennoù skrivadoù

O

ou	oi	oin	œu
douze	des poires	une pointe	un œuf des œufs
bouloù	Petra a roi din?	Ur pok a roin dit.	

S

s	ss	sc	sch	sh
la soupe --- la maison	des chaussures	la piscine <i>une escalope</i>	un schéma	
ar skol disul ar sul ar sorserez				koshoc'h

LEVR 3

PRANTAD E : EBREL — MAE

Sizhun 27

brezhoneg

Testenn 21

Te an hini zo kaoz, albom

Sizhun 28

Semaine 29

français

Texte 22 ①

La légende d'Icare, récit mythologique

Semaine 30

français

Texte 22 ②

La légende d'Icare, récit mythologique

Semaine 31

français

Texte 23

① ② ③

L'eau, un trésor fragile, texte documentaire

Bilañs 5 (silabennouù ha geriouù)

PRANTAD F : EVEN — GOUERE

Sizhun 32

brezhoneg

Testenn 24

① ② ③ ④
⑤ ⑥

Ar yar vihan ruz, albom

Sizhun 33

brezhoneg

Testenn 25

Vakañsoù Ninnog ha Tudi

Sizhun 34

brezhoneg

Testenn 26

① ② ③

Petra a raimp e-pad ar vakañsoù ?

Sizhun 35

brezhoneg

Testenn 26

④ ⑤

Petra a raimp e-pad ar vakañsoù ?

Bilañs 6 (silabennouù ha geriouù)

Taolennoù skrivadoù

Les consignes

An urzhioù labour

Anavezout gerioù

Klask

Studiañ ar yezh

Lenn a vouezh uhel

Sevel

Skrivañ

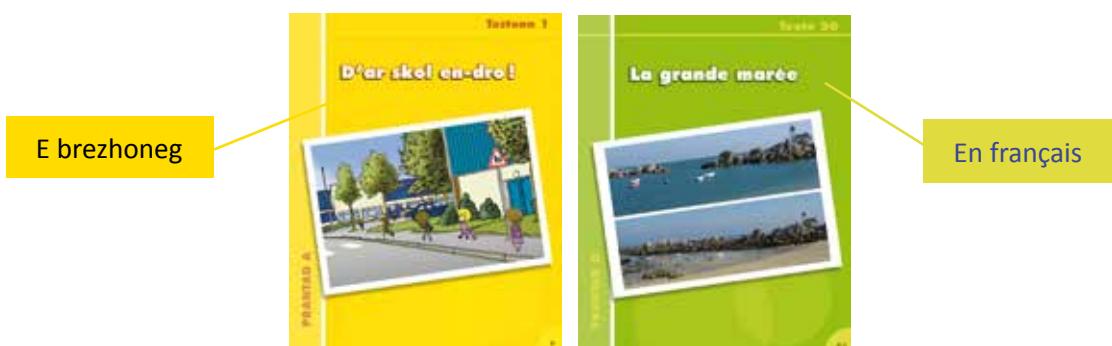
Evit mont pelloc'h

Kompreñ

Le codage couleur

Displegadenn ar c'hodoù

Lenn ha skrivañ silabennou

	<i>u</i>	<i>ou</i>	<i>añ</i>	<i>an</i>	<i>ann</i>	<i>an</i>
<i>p</i>	<i>pu</i>	<i>pou</i>	<i>pañ</i>	<i>pan</i>	<i>pann</i>	<i>pan</i>
<i>b</i>	<i>bu</i>	<i>bou</i>	<i>bañ</i>	<i>ban</i>	<i>bann</i>	<i>ban</i>
<i>r</i>	<i>ru</i>	<i>rou</i>	<i>rañ</i>	<i>ran</i>	<i>rann</i>	<i>ran</i>
<i>k</i>	<i>ku</i>	<i>kou</i>	<i>kañ</i>	<i>kan</i>	<i>kann</i>	<i>kan</i>
<i>c</i>	<i>cu</i>	<i>cou</i>				<i>can</i>
<i>qu</i>						<i>quan</i>

Lettres violettes sur fond gris :

syllabes dont la prononciation est généralement
commune aux deux langues.

Lettres bleues sur fond vert : français

Lizherennou du war liv melen : brezhoneg

● Le codage couleur est proposé pour la découverte des textes, dans un double objectif :

Texte 7

L'école de Tudi et de Ninnog

C'est l'école de Ninnog.
Dans son école, il y a 5 classes avec deux maîtres et trois maîtresses. Ninnog est en classe de CP. Dans sa classe, il y a 24 enfants : 14 filles et 10 garçons. Sa maîtresse s'appelle Madame Le Bras, mais elle est toute petite ! Ninnog aime bien aller à l'école pour jouer au ballon et aux billes avec Tudi et les garçons.

43

a) Identification de mots
(répertoire orthographique)

bleu

mots ou graphies supposés être connus

rose

mots dont la mémorisation est un objectif de la séquence

b) Prononciation (aide à l'oralisation)

rouge : marques phonologiques :

g

consonne sourde en finale (g = /k/)

liaison

Testenn 13

- Lenn a vezvezh uhel

Ar c'hrampouezh

- Ha lakaet e vo ur sac'hadiñ sukr vanilhet iverz ? a c'houllenn Tudi.
- Ne vo ket. N'eo ket i ret !
O poazhan ar c'hrampouezh e mañ ar vugale bremañ.
Gant Ninnog e mañ ar billig.
- Treiñ a ri ar c'hrampouezh, Ninnog ?
- Ya, desket em eus ober gant Mamm-gozh.
- Mat-tre Ninnog ! Ur c'hoef brav zo ganit bremañ ! Gant piv e vo debret ar grampouezhenn ? Ganit pe gant ar c'hazh ?

11

Tudi

bremañ

E ruz e vo kavet merkoù a denn d'an distagadur :

a
bogalennouù islennet pa vezont hir

g
kensonennouù dibenn divouezh g=/k/

()
krommelloù en-dro d'al lizherennouù na vezont ket distaget... peurliesañ.

stagelloù pa ranker ober ul liamm dre vloataat

! Ce codage n'est pas systématique :

- pour ne pas surcharger les textes, au risque de gêner leur lisibilité,
- pour ménager un compromis entre les formes les plus contractées et celles plus expansées de la prononciation du breton.

Il est conçu comme un rappel de certains traits phonologiques et prosodiques du breton. Au-delà de ces « buttes-témoins », il reviendra à l'enseignant(e) de veiller à une oralisation correcte (accent tonique, longueur des phonèmes, liaisons, élisions éventuelles...) de l'ensemble du texte.

Poltridi / Crédits photographiques :

Al lern rous : © Jean-Louis Samson p. 23, 24

Ul louarn rous : © Samuel Louon p. 25

Flamboez ha mouar, Penn kazh, ur vruluenn, gwez, ur rozenn : Malo ar Menn p. 28, 29, 43, 44, 45

Lern bihan, louarn bihan : © Jean-Louis Samson p. 29

Chaseourien : © Ch.S p. 29

Brulu, un halegenn : Riwanon an Habask p. 43, 45

Ur veuzenn, ur dervenn : Jean-Do Robin p. 44

Ur gaktuzenn : Riwall ar Menn p. 44

Carnaval de Nice : © Office du tourisme de Nice p. 49, 50

Carnaval de Dunkerque : © Ville de Dunkerque p. 50

Carnaval de Belgique : © Ville de Binche p. 50

Skeudennouù Meurlarjez Douarnenez : Photos d'archive/Le Télégramme p. 50, 51

Skeudenn Meurlarjez er skol : Armelle ar C'hozh, Gwenole Larvol p. 52

La grande marée : Maryvonne Berthou p. 52

Tresadennoù / Dessins :

Juste avant, il y avait un plafond : Ruth Brown p. 15-19

Pesked : Taboulin an Aod, skolidi skol bublik Loperc'hed p. 73

